

Ukultur i Tønsberg

Metoderapport SKUP 2006

- **Hemmeligstemplet smøresak:** Entreprenør Jan E. Ellefsen innrømmer at han smurte kommuneansatte med hotellopphold og andre private tjenester i 1999. På et oppvaskmøte mellom Ellefsen og kommuneadministrasjonen to år senere, blir saken hemmeligstemplet, fordi det var en ”personalsak”. Rådmannen/kommunaldirektør sier offentlig at det var én hotelltur og ingen med lederansvar involvert. Et par uker senere avdekker TB at det tvert imot dreide seg om minst to turer, samt private tjenester utført for sentrale ledere i ingeniørvesenet. Blant annet har han gjort arbeider på eiendommen til datteren av en sentral leder i ingeniørvesenet. Det er fortsatt ikke sendt regning for denne jobben. Ellefsen selv hevder at han hoppet av smørekarusellen i 1999.
- **Bryter anbudsregler:** Tross smøreforsøk på ansatte i ingeniørvesenet, mister Ellefsen brøytekontrakten med kommunen høsten 2000, angivelig på grunn av dårlig arbeid. En måned senere kaprer han likevel en gullkantet 10-årskontrakt på brøyting og vedlikehold i en annen etat i kommunen: Det nystartede selskapet Tønsberg Parkering AS. Kontrakten til en verdi av minst 50 millioner kroner blir gitt uten offentlig anbud. 10 år for denne type oppdrag er unormalt lenge, og kommunen for øvrig bruker 3-årskontrakter for brøyting.
- **Økonomisk og privat samrøre:** Mindre enn en måned etter at Ellefsen får den gullkantede 10-årskontrakten med Tønsberg Parkering i 2000, pusser han opp hytta til daglig leder i det kommunale selskapet. Begge parter nekter for dette. Daglig leder i Tønsberg Parkering benytter seg også av ”husleverandørens” tjenester når han bygger ny garasje og påbygg på huset i 2003. Begge parter hevder det ble betalt markedspris.

Journalister:

Kristin Monstad Lund
Telefon: 97 53 95 30

Jon Cato Landsverk
Telefon: 90 82 99 11

Artikler publisert i Tønsbergs Blad fra 18. november 2006 til og med 15. januar 2007. Vi skriver fortsatt om saken.

INNLEDNING

Tønsbergs Blad, morgenmøte mandag 30. oktober: Da det blir snakk om å følge opp entreprenør Jan E. Ellefsens anleggskonflikter med Nøtterøy og Tønsberg kommuner, kommenterer en kollega at akkurat denne entreprenøren har påfallende mange oppdrag i begge kommuner. I første omgang er det Jon Cato som jobber med saken.

Ellefsens smørepåstander: Gjennom sine undersøkelser, får Jon Cato nyss om at entreprenør Ellefsen nylig beskyldte kommunens ansatte i Bydrift for å la seg smøre av en konkurrerende entreprenør. Smørepåstandene omfatter både sprit og utdeling av båtnøkler. Jon Cato får tak i brevene som er sendt i sakens anledning. Bydrift bedyrer sin uskyld, mens den konkurrerende entreprenøren truer Ellefsen med injuriersøksmål. Overfor Tønsbergs blad konkretiserer ikke Ellefsen påstandene, men sier det er ”rykter som svever i systemet”.

Møter seg selv i døra: Jon Cato jobber til og fra med saken i et par uker. Paradoksalt nok kommer det stadig små hint om at Ellefsen burde holde munn om smøring. Midt i november får han til slutt vite at Ellefsen selv var involvert i en smøresak med Ingeniørvesenet (nå Bydrift) i 1999. Kristin har fulgt saken fra sidelinjen. 15. november bestemmer vi oss nå for å jobbe sammen med saken.

Hemmelig møte og kommunaldirektør på fisketur:

Vi får vite at Ellefsen skal ha spandert hotellopphold på flere ansatte i Ingeniørvesenet i 1999. Deretter får vi høre om et hemmelig møte mellom Ellefsen, hans advokat og ledelsen i Ingeniørvesenet og kommunens toppledelse ved kommunaldirektør Thor Smith Stickler i 2001. Først i dette møtet skal turen fra 1999 ha blitt tema.

Vi gjør intervjuavtale med Stickler og møter begge to på hans kontor. Med en tykk mappe papirer foran seg, fisker han etter hva vi vet om saken.

Han forteller så at det var én tur, og at ingen ledere var involvert. Han understreker at det ikke var ansatte som hadde makt til å påvirke kontraktsforhold med Ellefsen. Han mener hotellturen var en enkeltepisode som ikke gjenspeilte en ukultur i kommunen. Likevel førte saken til en gjennomgang av det etiske regelverket i hele kommunen. Protokollen fra møtet for øvrig ble hemmeligstempelt, og det ble avtalt at ingen av partene skulle omtale hverandre negativt.

Første sak: Lørdag 18. november trykker vi ”Entreprenør betalte smøretur”.

Snøballen begynner å rulle: Samme dag får redaksjonen inn et tips fra ”hemmeligfyr”, som blant annet skriver følgende: ”Ellefsen har siden 1999 og fram til i dag drevet omfattende smøring i Tønsberg kommune, størstedelen av dette har vært gjort i det kommunale selskapet Tønsberg Parkering, hvor Ellefsen i samarbeid med Stein Haugen i en årrekke har underslått kommunale midler.” Tipseren virker oppegående, og gjennom det han ellers skriver, forstår vi at han har god innsikt i kommunen og anleggsbransjen i distriktet. Vi bestemmer oss derfor for å sjekke Ellefsens forhold til Tønsberg Parkering nærmere. Vi får for øvrig ikke kontakt med ”hemmeligfyr”, fordi e-posten ble sendt via en kryptert server. Hvilket i seg selv motiverer oss ytterligere, vi antar at fyren vil være forsiktig fordi han er på innsiden et eller annet sted.

Noen telefoner senere får vi vite at Ellefsen har en meget god avtale med Tønsberg Parkering AS – en for god avtale, får vi klart inntrykk av. I tillegg får vi tips om at Ellefsen har jobbet på eiendommen til Haugen for få år siden.

Todelt: Heretter følger vi både Ellefsens forhold til Tønsberg Parkering og Bydrift/Ingeniørvesenet. Hovedfokuset lander av åpenbare grunner på parkeringsselskapet, men vi holder også et visst tak i Bydrift-saken. Vi legger ved hvordan vi har jobbet med Bydrift, men vi har altså ikke prioritert å følge denne saken like tett som Tønsberg Parkering.

PROBLEMSTILLINGER

- Har det kommunale selskapet Tønsberg Parkering AS (TP) fulgt anbudsreglene da Ellefsen fikk kontrakt på brøyting?
- Senere utvider problemstillingen seg til om TP som et kommunalt aksjeselskap må følge lov og regler om offentlige anskaffelser?
- Har daglig leder i parkeringen, Stein Haugen, brukt Ellefsen til private tjenester på eiendommen i Tønsberg, og har han i så fall betalt markedspris?
- Har Haugen brukt Ellefsen til oppussing av hytta på fjellet?
- Og enda litt senere blir problemstillingen om Haugen har mottatt enda flere varer og private tjenester. Og har det i tilfelle sammenheng med flere påstander om at TP blir tappet for penger gjennom triksing med fakturering?
- Hva slags vennskapsforhold er det mellom Ellefsen og Haugen, og mellom Haugen og styreleder i TP, Pål W. Olsen (Høyre)?
- Når ble de venner? Før eller etter at kontrakten ble inngått? Og var Haugen og Olsen venner før TP ble etablert.
- Pål W. Olsens tvillingbror og Frp-ordfører Per-Arne Olsen sitter som medlem i Tønsberg Parkerings generalforsamling, utvalg for finans, plan og administrasjon. Er han habil i rollen som kontrollorgan over sin egen bror?

Flere av problemstillingene viste seg å være riktige. En tid før jul og i to uker på nyåret har vi jobbet intenst med påstandene om falsk fakturering. Bror- og vennskapsbåndene har vi jobbet mer sporadisk med, og foreløpig har vi ikke hatt tid til å lage egne saker på dette. Vi er imidlertid ganske sikre på at de involverte ble venner *etter* at TP ble etablert.

Vi har også jobbet med en rekke andre små og store problemstillinger, men dette er de viktigste.

METODE

Organisering: Vi er to som i all hovedsak har jobbet med saken, men spesielt Dennis Ravndal har steppet inn og fulgt prosess-saker de gangene vi har vært forhindret. Begge jobber med samfunn og politikk. Jon Cato med Tønsberg kommune, Kristin også noe med Tønsberg kommune, men ikke så bundet til en enkeltkommune. Nyhetsredaktør Håkon Borud har fulgt oss tett, i de mest hektiske periodene hadde vi også daglige møter med oppsummering av status og valg av problemstillinger.

Egen mappe: Vi innførte kjapt datomerking av alle intervjuer i notatblokkene, men etter et par uker, fant vi selvsagt ut at det ikke holdt tilstrekkelig styr på alle kildene, sitatene, tipsene osv. Vi opprettet en felles mappe som begge kunne gå inn i. Der lagret vi alle kilder, sentrale tips, samt dag-til-dag-rapporter etter en selvlagd mal, som blant annet inneholder status, dagens sak, sentrale kilder, gjennombrudd og viktige hendelser/intervjuer.

Parkeringskole og anbudskurs: I starten brukte vi en del tid på å forstå organiseringen av Tønsberg Parkering AS. Vi skaffet oss gamle politiske vedtak og selskapenes vedtekter. Hvorfor ble det året etter etableringen av dette kommunale aksjeselskapet laget et datterselskap – Parkeringsselskapet AS? Det er ikke politisk behandlet, og styrelederen gir en heller vanskelig forklaring, synes vi. Først og fremst handler dette om at morselskapet har monopol på drift av 1500 kommunale p-plasser. For å konkurrere om drift av private p-plasser, måtte det et datterselskap til. Dette selskapet drifter i dag 900 p-plasser. Flere fagfolk og jurister har imidlertid stilt spørsmål ved lovligheten av en slik organisering, om det foregår kryssfinansiering mellom selskapene, men dette har vi ennå ikke kunnet prioritere å forfølge ennå.

Vi var også nokså blanke på offentlige anbudsregler, men fikk en rask og god innføring i dette via flere ekspertkilder, metoderapporter til Skup og forskjellige internettsider. Vi skaffet oss også kommunens egne innkjøpsregler, som er utarbeidet av Kommunenes Sentralforbund.

Personkartlegging: Vi jobber samtidig med å finne ut om Ellefsens kontrakt med Tønsberg Parkering er "ren" og om han har utført arbeider hos daglig leder Stein Haugen privat.

Jon Cato har lang erfaring og mange kilder i Tønsberg kommune. Mens han brukte mye av tiden på å ringe til aktuelle kilder både i og utenfor kommunen, jobbet Kristin med kartlegging og søking i offentlige registre.

Gjennom Bizweb, Ravn og komplette regnskaper og årsmeldinger og rolleoversikt fra Brønnøysundregistret finner vi Haugens lønn og forskjellig verv. Han er daglig leder i både Tønsberg Parkering og datterselskapet Parkeringsselskapet AS. Gjennom begge selskapene hever han en lønn på drøyt 700.000 kr, hvilket er mye for en kommunal leder i Tønsberg. Han har også styreverv i selskapenes innkrevningsselskap Kredinor, hvilket fikk oss til å stille spørsmål ved habiliteten i valget av leverandør til denne tjenesten. Dette har vi måttet nedprioritere, men den har samtidig bidratt til å forsterke inntrykket av en kommunal leder som ikke er så nøye på det.

Eiendomsregistret: I eiendomsregistret på infotorg finner vi ut at det skjedde noe på tomta hans i 2003. I karttjenesten som drives av 12-kommunesamarbeidet i Vestfold, ser vi at han satte opp en garasje. Kan det stemme at Ellefsen satte den opp, slik vi har fått noen tips om. Vi ber om å få se byggemappa hans i kommunen, men der ser vi ikke Ellefsens navn noe sted. Vi søkte også på andre familiemedlemmer i registrene – uten å finne noe spesielt. Vi kartlegger også entreprenør Ellefsen på tilsvarende måte, men finner ingen særskilte ting av interesse i første omgang.

Anbud, eller?: Vi vet altså at Ellefsen brøyter for TP, og Stein Haugen har muntlig bekreftet at oppdraget ble lagt ut på anbud i 2000. Vi søker i Doffin, hvor man kan søke opp alle offentlige anbud lagt ut etter 2003. Vi finner ingen fra Tønsberg Parkering. Vi spør KioNor, en privat anbudstjeneste. De finner heller ingen anbud fra 2000 til 2003. Nå bestemmer vi oss for kreve innsyn i anbudsdokumenter og regnskapstall knyttet til Ellefsen. Stein Haugen sier han har full anledning til å nekte innsyn etter aksjeloven, at han frykter rettssak med Ellefsen, men ber om å få spørsmål på e-post. Etter gjentatte purringer, svarer han først to dager senere.

Det har ikke vært offentlig anbud, men direkte anbud til tre leverandører. Ellefsen fikk 5-årskontrakt med opsjon på 5 år, opsjonen ble iverksatt 2005. Opsjonsmuligheten fremgikk for øvrig ikke i anbudet. Ellefsen har ifølge TP fått mellom 4 og 6 millioner kroner årlig fra 2000 til 2005 for brøyting, sommervedlikehold og opparbeiding av parkeringsplasser. Opparbeiding av p-plasser ble heller ikke lagt ut på anbud, hvilket andre leverandører reagerer på. (Vi har mistanke om at det kan være enda større utgifter knyttet til entreprenør Ellefsen, men det har vi foreløpig ikke fått svar på.)

Juridiske betenkninger: Haugen sender også med to juridiske betenkninger fra advokat Stein Ness i advokatfirmaet Haavind Vislie. Både i 2002 og 2005 konkluderer han med at Tønsberg Parkering ikke trenger følge offentlige anbudsregler. Vi slår oss selvsagt ikke til ro med det, men finner det derimot påfallende at selskapet har brukt penger på det samme spørsmålet med den samme advokaten to ganger. Betenkningen i 2005 leveres bare to uker før opsjonsavtalen med Ellefsen iverksettes. Vi tror ikke det er tilfeldig. Noen må ha vært kritiske til Ellefsens lukrative avtale.

Juss eller politikk: Det store spørsmålet blir nå om Tønsberg Parkering som kommunalt AS er omfattet av lov og forskrift om offentlige anskaffelser. Vi ønsker så langt det er mulig to streker under svaret før vi setter saken på trykk. Det viser seg å bli vanskelig, fagfolk og jurister fra departement til private anbudsekspert gir svar med mange forbehold når det gjelder jussen. Til slutt finner vi advokat Robert Myhre, tidligere Kofa-leder og Gerd Buflod i KS innkjøp. Vi har en jurist med lang og tung erfaring fra det offentlig med nettopp offentlige innkjøpsregler, samt en anbudsekspert i Kommunenes Sentralforbund. I tillegg har vi en rekke andre fagfolk som underbygger det disse to sier: TP har brutt offentlige anbudsregler. De sier også at en 10-årskontrakt for oppdrag som Ellefsen har, er både ”uhørt og unormalt”. Tre år er vanlig for brøyting, hvilket også Tønsberg kommune for øvrig bruker.

Vi forbereder oss nå til å sette saken på trykk, sender sitater til gjennomlesing hos Haugen og et par timer senere har vi advokat Stein Ness på tråden. Det blir et råkjør fra Ness fram mot midnatt og deadline, og vi beslutter å trykke flere av hans synspunkter. I ettertid ser vi at sakens lesbarhet nok hadde tjent på at den ble liggende en dag til. Motstandskraften mot høye, mørke advokater var dårlig etter mange overtidstimer så sent på kvelden. Lørdag 1. desember trykker vi ”Minst 50 millioner uten anbud”.

Metoderapporter: Uheldigvis leste vi ikke metoderapporten fra fjorårets Skup-vinnere før noen dager senere. Da hadde vi følt oss på enda tryggere grunn. Det er flere likheter mellom vann- og renseselskapene på Romerike og Tønsberg Parkering, så den har vært spesielt viktig i ettertid. Ellers har vi hentet mye motivasjon og flere andre viktige tips i denne rapporten, Byggesaken på Ullevål (Skup 2004), samt Anbudssaken på Ski (Skup 2005). Men også andre metoderapporter har vært nyttige. Ved noen anledninger har vi også spurt journalistene i Aftenposten og Østlandets Blad om råd, hver gang med raske og nyttige svar.

Styreprotokoller: Vi ba om innsyn i Tønsberg Parkerings styreprotokoller første uka i januar, men ble nektet av styrets leder. Begrunnelsen var at dette var et as. Han bestilte en juridisk betenkning av en av byens advokater. Også her kom vannverkssaken og Aftenpostens journalister til nytte, for de fikk medhold i at vann- og rensesanleggene var omfattet av offentlighetsloven. Dette ble også påpekt av Arne Jensen, leder i Offentlighetsutvalget i Norsk Presseforbund. Rett før fristen for innlevering av denne metoderapporten gikk ut, trykte vi sak om at vi ble nektet innsyn. Dette både for å legge press på selskapet og kommunen for å få en avklaring. Vi vurderte en juridisk betenkning som unødvendig bruk av tid og penger. Det var ikke avklart om vi får innsyn da fristen for innlevering av denne rapporten gikk ut.

Byggesaksarkiver: Vi fant altså ingenting knyttet til Ellefsen i Haugens byggemappe, men Jon Cato leste at byggearbeidene ble godkjent såfremt gravemeldingen ble godkjent. Dermed forsøkte vi å skaffe gravemeldingen, men den lå i permene til Bydrift. Etter en tid fikk vi gravemeldingen på rosa papir – stemplet av Ellefsen. Endelig hadde vi i hvert fall dokumentert at Haugen hadde benyttet seg av Ellefsen til private tjenester, men hadde han betalt markedspris?

Hytta: Vi fikk tips om at Ellefsen hadde pusset opp hytta til Haugen, men etter flere søk i eiendomsregistret på Haugen, kona og ungene fant vi ingen hytte. Kunne den stå på foreldrene hans eller noe annet mystisk? Vi fikk via en sentral kilde vite at hytta var solgt og at den lå i Flesberg kommune. Kollega i Laagendalsposten sjekker hjemmelsoverdragelser i avisarkivet, og vi ser at den ble solgt i 2004. Med gårds- og bruksnummer sjekker vi også byggemappa på hytta i denne kommunen. Ingen arbeider er omsøkt. Vi står fast, og motivasjonen faller. Får vi falske tips?

Via den samme kilden finner vi imidlertid mannen som utførte snekkerarbeidet på hytta, Knut Røer. Vi snakker med ham i flere omganger på telefon, før vi vurderer ham som så viktig at vi ber om et møte. Han tar med seg fakturaen fra hyttearbeidet i 2000. Regningen er sendt til Ellefsen, og det står heller ikke hvor arbeidet er utført. Røer forteller at nettopp det var poenget, og at han som ung underleverandør av Ellefsen den gangen fikk vite sammenhengen. Regningen skulle igjen sendes til TP. Røer vegrer seg for å stå fram, og er usikker på om han vil gi fra seg fakturaen. Han har tenkt på denne saken i flere år, og krever i utgangspunktet å få gå til politiet med sine opplysninger før saken står på trykk. Han jobber i dag som takstmann og eiendomsutvikler, og føler han har lite å vinne på å stå fram. Samtidig er han overbevist om at det er riktig å fortelle sannheten. Vi avtaler å vente en dag med å trykke saken, men så ringer styreleder Pål Olsen i TP.

Styreformannens taktikk: Olsen ringer på kvelden og henstiller oss om ikke skrive noe til dagen etter fordi "Haugen er ute å kjøre". Vi sier det ikke er noen saker på gang. Deretter får vi mistanke om at det er taktikk fra styreleder, som også er en svært erfaren Høyre-politiker.

Han vet at vi har sendt spørsmål til Haugen om private tjenester fra Ellefsen. Vi vurderer styreleders henstilling som et spill for å komme oss i forkjøpet med daglig leders oppsigelse dagen etter. Ansvarlig redaktør Sigmund Kydland deler oppfatningen, og sammen med ham ber vi Knut Røer komme tilbake samme kveld. Vi sier det som det er, og ber ham revurdere om vi kan kjøre saken til dagen etter likevel. Det går han med på. Kydland mener også både mannen og fakturaen er høyst troverdig, han har ingen klare hevnmotiver og jobber som sagt i en annen bransje i dag. Troverdigheten hans blir styrket av at Ellefsen nekter for at han kjenner mannen. I tillegg sier han at han aldri har vært på hytta til Haugen, noe Røer mener flere menn kan bevitne. Vi bestemmer oss for å kjøre saken. Og ganske riktig: Samme dag som saken står på trykk, går daglig leder Stein Haugen av på dagen, angivelig etter eget ønske om ro for selskapet, seg selv og familien. Styreleder Pål Olsen blir sittende.

Hus og garasje: I hyttesaken skriver vi også at Ellefsen gravde og støpte grunnmur til garasje og påbygg på huset i 2003. Mens begge benekter ethvert samarbeid på hytta, innrømmer de dette. Begge sier det er betalt markedspris for arbeidet, men ingen av dem finner dokumentasjon. Ellefsen skylder på regnskapsfører i Syden, mens Haugen skal se om han finner kvitteringen. Dette sier han i et intervju dagen før vi trykker saken. Siden hører vi ikke noe fra ham, og dagen etter går han altså av. Til tross for at vi ikke fant ut om han hadde betalt, mente vi det var riktig å ta det med et stykke ned i saken fordi det underbygger et samrøre mellom Haugen og Tønsberg Parkerings ”husleverandør”, Ellefsen.

Politiet ringer: Samme dag som hyttesaken står på trykk, ringer Økoteamet i Vestfold politidistrikt. De vil starte undersøkelser basert på sakene i Tønsbergs Blad.

Melkekua: Etter hytteoppslaget, begynner vi å nøste i det flere anonyme kilder har fortalt: Tønsberg Parkering er melkekua til Ellefsen. Vi har en håndfull kilder som forteller hvordan han har tappet selskapet for penger, men det kan vi ikke komme inn på her. Vi jobber i dager og uker med å få konkrete eksempler, eller noen til å stå fram. Men både hukommelsen og viljen er dårlig hos flere av dem. Andre blir aggressive, eller tar ikke telefonen. Vi vurderer å basere saken på anonyme kilder, men selv om vi har flere som sier det samme, tør vi ikke trykke det. Vi sliter med å komme videre i saken, og bestemmer oss for å ta tiden til hjelp. I mellomtiden løfter vi fram Ellefsens forhold til Bydrift/Ingeniørvesenet igjen.

Dokumentjakt: En god stund har vi sittet på en rekke dokumenter og brev som avslører at Ellefsen spanderte minst to – og ikke en – hotelltur på ansatte i ingeniørvesenet i 1999. Det fremgår også at de involverte ikke var blant ”gutta i grøfta”, men tvert imot i mellomlederposisjon. Det fremgår også at leder av ingeniørvesenet og hans datter har mottatt tjenester av Ellefsen.

Selv om vi hadde skaffet oss disse dokumentene, krevde vi innsyn av kommunen. Kommunaldirektør Thor Smith Stickler var mer enn motvillig, og prøvde flere metoder for å hindre innsyn. I første omgang sendte han kun noen få ufarlige dokumenter, men da vi ikke ga oss med det, sendte han oss en lang e-post der han blant annet skriver:

”Brevene omhandler bl.a. påstander overfor **navngitte** ansatte, som er udokumenterbare, avvist som usanne, og **en** sak der ansatte har tatt imot opphold på Høyfjellshotell, - og der de ansatte dette siste omhandler, har mottatt sin advarsel for klandreverdige oppførsel. Sakene er avsluttet fra kommunens side og fra entrepenørs side.

De ansatte har mottatt sin "straff", og kommunen anser det som et klart brudd på spillereglene i arbeidslivet å blåse liv i en personalsak som er avsluttet for 5 år siden.

Det vil være i strid med en forsvarlig gjennomføring av kommunens personalforvaltning å frigi disse brevene.

Tønsberg kommune ber Tønsbergs Blad vurdere et evt. krav om å frigi disse brevene innenfor hvilken presseetisk norm avvisen ønsker å stå for, og om man ikke kan oppnå samme fokus/mål, gjennom en annen innfallsvinkel.”

Nyhetsredaktør Håkon Borud snakker med Stickler, og varsler at vi kommer til å kreve innsyn uansett. Det ender med at han sender oss sterkt sladdede dokumenter. Så sterkt sladdet av ingen av de nevnte opplysningene ovenfor fremkommer. Derimot har han ikke tatt seg bryet med å sladde opplysninger som klar kommer ufordelaktig ut for Ellefsen. Vi bestemmer oss for å trykke kopi av Sticklers sladdede dokumentet opp mot originaldokumentet. Vi vurderer at det i stor grad viser at kommunen både i 2001 og i 2006 går langt i å beskytte egne ledere. I tillegg er det et bevis på at Stickler og kommunen har forsøkt å pynte på sannheten ved å si at den kun var én tur uten ledere involvert. Dette hadde han også sagt til politikerne i utvalg for finans, plan og administrasjon (FPA), da de ba om en forklaring etter Tønsbergs Blads første sak i slutten av november. Nå lot ikke de politiske reaksjonene vente på seg. ”På tilliten løs” og ”vi føler oss lurt”, tordnet flere av politikerne. I FPA dagen etter beklager Stickler feilinformasjonen, og skylder på hukommelsessvikt. Senere sender han et innlegg, der han mest av alt beklager at Tønsbergs Blad har ”lurt” ham.

Skatterazzia: Samme kveld som Stickler beklager i FPA får vi tips om at det har vært razzia hos Ellefsen. Det viser seg at det er skattemyndighetene som har slått til både hos Ellefsen og Tønsberg Parkering. Det skjer i midten av desember, og tilfældighetene vil at ingen av oss kan jobbe aktivt med saken på et par uker etter dette. I tillegg står vi foran juleferie. Kollega Dennis Ravndal dekker saker som er i prosess fram mot jul, blant annet vinklinger knyttet til vedtaket om at kontrollutvalget skal granske både Bydrift og Tønsberg Parkering.

På`n igjen: I januar starter vi med ny frisk. Vi gjennomgår alle notater og intervjuer, og finner en del ”skjulte skatter”. Vi snur alle steiner i jakten på alternative kilder, og finner faktisk flere interessante kilder. Blant annet får vi hjelp gjennom en serie saker den tidligere konkurrenten Lokalavisen Tønsberg skrev for noen år siden. Vi gjenopptar kontakten med flere av de ”gamle” kildene, og vi jobber enda mer fokusert med å få hull på hvordan Ellefsen skal ha brukt Tønsberg Parkering som melkeku. Jon Cato tar kontakt med mange av dem Kristin hadde mest kontakt med før jul, og vise verca. Vi lykkes etter hvert i å få fram flere konkrete eksempler, men vi har fortsatt ingen dokumentasjon eller noen som vil stå fram.

Et gjennombrudd er at vi får konkrete opplysninger om at Ellefsen har gitt Haugen forskjellige varer, men heller ikke det kan vi skrive på grunn av kildevernet.

Vi skriver utkast til sak, hvilket er nyttig, men vi tør ikke trykke saken denne gangen heller. Vi jobber fortsatt med dette sporet.

Tidslinje: På nyåret følte vi behov for å tegne en tidslinje, først og fremst for å få oversikt over vel mange tilfeldigheter som sammenfaller i tid. Flere av disse tilfeldighetene har vi omtalt og poengtert i sakene, men vi hadde ingen samlet oversikt. Foreløpig har vi kun brukt dette internt, men det har vært nyttig å tegne den fordi den reiser så mange grunnleggende spørsmål. Her er noen av de mest påfallende sammentreffene i tid:

1999:

- Ellefsen smører ansatte i Ingeniørvesenet
- Tønsberg Parkering (TP) etableres

2000:

- 4. september: Ellefsen får ikke fornyet brøytekontrakten med Ingeniørvesenet, angivelig fordi han har gjort en dårlig jobb
- 21. september: TP sender ut anbud til tre leverandører for brøyting og vedlikehold
- 16. oktober: Ellefsen får begge kontraktene, og det avtales at den skal vare i 5 år med opsjonsmulighet på ytterligere 5 år.
- November: Ellefsen sender et snekkerteam til Haugens hytte for å gjøre en enkel oppussingsjobb.

2001:

- 22. november: Oppvaskmøte med Ellefsen og kommunen. Smøringen i 1999 blir tatt opp. Saken hemmeligholdes, men den fører til at kommunen krever gjennomgang av det etiske regelverket i hele kommunen.

2002:

- Daglig leder i TP, Stein Haugen, bestiller juridisk betenkning for å finne ut om selskapet er omfattet av lov og forskrift om offentlige anskaffelser. Svaret fra advokaten er nei.

2003:

- Ellefsen gjør grunnarbeider på tomten til Stein Haugen

2005:

- 6. oktober: Nok en juridisk betenkning fra samme advokat er klar. Igjen svarer han benektende på at TP må følge offentlige anskaffelsesregler.
- 14. oktober: Ellefsens 5-årige opsjonsavtale iverksettes, angivelig uten at verken styreformannen eller styret for øvrig vet noe om den.

Denne tidslinjen har først og fremst reist to viktige og kanskje grunnleggende spørsmål:

1. Hvordan kunne Ellefsen kapre en 10-årskontrakt med det kommunale selskapet bare en drøy måned etter at han ble forkastet i en annen etat i kommunen?
2. Er det virkelig tilfeldig at han bestiller ny juridisk betenkning rett før opsjonsavtalen kan iverksettes? Og er det ikke for sent å sende ut brøyteanbud i oktober i tilfelle Ellefsen ikke skulle bli valgt?

Vi har berørt spørsmålene i noen av sakene, men har nå fått noen flere svar. Vi jobber fortsatt med disse problemstillingene.

Ukultur: Kort tid etter at vi hadde anbudssaken på trykk og Tønsberg Parkering har sagt opp avtalen med Ellefsen, bestemmer vi oss for å kjøre saken under vignetten ”Ukultur Tønsberg”. Vi bestemmer oss også for å kjøre bildebyline og Tips oss. Håpet var at dette skulle føre til flere tips, men det er selvsagt vanskelig å si om det virket. Uansett har vi fått mange gode tips, de fleste anonyme.

Tidsbruk: Fra vår første sak sto på trykk 18. november, har vi jobbet bortimot full tid med disse sakene fram til midten av desember. Jon Cato har imidlertid vært mye opptatt med en annen konfliktfylt sak. Fra midten av desember måtte Jon Cato ta en planlagt ferie, mens Kristin ble nødt til å steppe inn som nyhetsleder pga. mye sykdom. Et visst grep har vi likevel holdt, men avbrekket var nok ideelt sett for langt. Fra 2. januar til 15. januar har Kristin jobbet full tid med saken, mens Jon Cato har vært av og på. Vi sitter uansett ved siden av hverandre i det åpne landskapet, slik at vi hele tiden utveksler informasjon om hva vi gjør.

KILDEBRUK

Anonyme kilder: Dokumentjakten har gitt oss mye verdifull informasjon. Blant annet har vi i disse lett etter gamle styremedlemmer og tidligere ansatte. En god del har vi selv funnet, men flere har også kontaktet oss selv. De aller aller fleste anonymt. Flere av dem har vært verdifulle, og vi har bevisst jobbet for å opparbeide et tillitsforhold til disse. Vi har flere ganger spilt på at vi har forskjellig kjønn, og bevisst inntatt forskjellige roller i møte med kilder. For noen i denne bransjen har det åpenbart vært lettere å åpne seg for en mann, mens andre har følt seg trygge i møte med en kvinne som gir uttrykk for at hun ikke kan så mye om bransjen. Vi har pleid kontakten med de viktigste kildene daglig i perioder, og når vi har følt oss fortrolige nok, har vi også bedt om møter.

Vi har snakket med minst 25 anonyme kilder fordelt på både Ellefsen og Tønsberg Parkering. Omlag halvparten av disse har vi holdt tett kontakt med. Vi har også to håndfuller kilder med mer indirekte tilknytning til Ellefsen og Tønsberg Parkering.

Hemmeligfyg igjen: ”Hemmeligfyg” følger godt med fra sidelinjen, og er tydelig velinformert om våre undersøkelser, kilder og møter. Blant annet kjente han til hvem et møte Jon Cato hadde med noen kilder. Vi får en anelse om hvem det kan være. Jon Cato presser en av sine kilder, og samme dagen som hyttesaken står på trykk, får vi endelig vite hvem det er. Vedkommende må beskyttes, men han har bidratt med mengder verdifull informasjon. Dessverre er det mye vi ikke har kunnet bruke pga manglende dokumentasjon, men også fordi tipsene har vært så konkrete at de ville avslørt denne kilden eller andre.

SPESELLE ERFARINGER

Startvansker: Vi har ikke jobbet mye tosomt i vår redaksjon, så noen små startproblemer var det. Blant annet ble det en utfordring å koordinere hvem vi snakket med, hvilken problemstilling skulle vi jobbe med fra dag til dag, hvordan dele all informasjonen vi fikk underveis, hvem skulle skrive sakene osv. Etter hvert fant vi gode løsninger på det meste av dette. Uansett: Det har vært helt avgjørende å jobbe flere med saken, både for å kaste ideer, holde moralen oppe og ikke minst støtte hverandre i stormen sakene våre har skapt. Det har også vært helt avgjørende for motivasjonen og innimellom psyken at nyhetsredaktør Håkon Borud og ansvarlig redaktør Sigmund Kydland har coachet og støttet oss til alle døgnets tider.

Advokattrusler: Som tidligere nevnt ble det et råkjør fra advokat Stein Ness i Haavind Vislie da Stein Haugen fikk anbudssaken til gjennomlesing. Ness understreket flere ganger hvor alvorlig saken var, tett mot deadline, sliten og trøtt etter mange timer overtid og mye jobbing over flere dager, må det innrømmes at vi nok ga litt lett etter for noen av kravene hans. Siden hørte vi aldri noe fra ham. Derimot truet Jan E. Ellefsen med søksmål ved et par anledninger, uten at det har resultert i noe ennå.

Spill i kulissene: Ikke på noe tidspunkt har styreleder i Tønsberg Parkering, Pål Olsen (H), eller andre sentrale høyrepolitikere ytret seg kritisk til hva som har skjedd i selskapet. Derimot har de altså beklaget at ”det er skapt inntrykk av...” osv. Et unntak er at styreleder Olsen sier han ble overrasket over opsjonsavtalen med Ellefsen. Olsens tvillingbror, Frp-ordfører Per Arne Olsen, har også hatt en sentral rolle i dette. I en debatt på vår kanal TV Vestfold sådde han flere ganger tvil om fakta i våre funn, og ikke minst brukte han mye tid på å snakke om følelser fremfor fakta, jfr. ”umenneskelig press” og ”gutter i oransje dresser som jobber dag og natt”. Uten at de sa det til oss direkte, fikk vi tidlig høre at de i rådhuskorridorene stadig snakket om at hyttefakturaen ikke holder som bevis. Brødrene Olsen har også sagt til oss at de har sett pengeoverføringen for Ellefsens grunnarbeider på tomta til Haugen. Spillet handler etter vår mening mye om at denne ubehagelige saken kommer midt i nominasjonsprosessen til partiene. Vi valgte å ta ut dette poenget i en lederartikkel.

Mangel på opposisjon: Vi mener sakene til en viss grad har lidd under en til tider totalt kraftløs og fraværende opposisjon. Ikke minst hadde vi forventet at enkelte ville gripe denne saken begjærlig både for å påføre Høyre-styret riper i lakken. Til en viss grad har SV gjort et forsøk på å skape ny debatt om kommunale aksjeselskaper. Selv om Arbeiderpartiet også er prinsipielt imot, har det vært stille fra den kanten. To av deres fremste politikere er styremedlemmer i Tønsberg Parkering. De har heller ikke tatt selvkritikk, eller vurdert trekke seg fra styret. Den mest kritiske har vært KrFs gruppeleder, som er i et valgteknisk samarbeid med Høyre og Frp.

Taust etter politi og skatterazzia: Både politi og skattemyndigheter kom tidlig inn i saken. Vi kan ikke dokumentere det, men vårt inntrykk er at det både har blitt færre tips og vanskeligere å få kildene i tale etter dette. Flere har trolig mye å tape, og noen har liten tillitt til journalisters kildevern.

Krisepsykiatri: Det har i flere runder vært tøft å stå i saken. Spesielt når det flere ganger mer eller mindre tilfeldig har drypt informasjon om at involverte får krisepsykiatri, at familien lider, ikke går ut eller på skolen og så videre. Vi har fått føle på kroppen at det i så konfliktfylte saker er vanskelig å jobbe i lokalavis, og vi har møtt en del motstand og negative kommentarer. Men de har til dels vært preget av at vi samtidig har kjørt hardt på en sak med kommuneoverlegen i Tønsberg. Svært mange i vårt distrikt mener dette er uttrykk for en ”ny linje” i Tønsbergs Blad.

KONSEKVENSER

4. desember: Sent søndag kveld kommer det en pressemelding fra Tønsberg Parkering styreleder om at kontraktene med Jan E. Ellefsen er sagt opp fra mars neste år. Dette skjer bare tre dager etter oppslag om at Ellefsen fikk kontrakt til minst 50 millioner uten anbud. Sjokkerte politikere hadde også fått spalteplass under overskriften ”- Helt vilt”.

- Vi synes det er beklagelig at det stilles tvil ved enkelte elementer i avtalen og hvordan den er inngått. Vi ønsker nå å rydde av veien den usikkerhet og tvil som er skapt, sier Olsen til avisen.

7. desember: Daglig leder i Tønsberg Parkering, Stein Haugen, går på dagen. Samme dag har vi oppslag på at Ellefsen betalte oppussing av hytta hans, samt at han gjorde grunnarbeider på hustomta hans. Haugen fikk spørsmål knyttet til disse og flere forhold om privat samrøre dagen i forveien. Styret blir sittende med begrunnelse i at det ”vil være uansvarlig å trekke seg når selskapet ikke har daglig leder.” For øvrig innrømmes det ingen feil, bare at ”det er beklagelig at det er skapt inntrykk av uryddige forhold.”

8. desember: Politiets Økoteam i Vestfold starter undersøkelse basert på sakene i Tønsbergs Blad. Foreløpig har de ikke startet offisiell etterforskning på grunn av kapasitetsproblemer.

14. desember: Politikerne vedtar at kontrollutvalget skal granske både Tønsberg Parkering og Bydrift.

15. desember: Vi skriver at skattemyndighetene tidligere i uka har slått til mot både entreprenør Ellefsen og Tønsberg Parkering.

Saken har også ført til en noe debatt om kommunale aksjeselskaper og politikernes rolleforståelse i kommunale styrever.

HVA NÅ?

Status: Mandag 15. januar er det styremøte i Tønsberg Parkering, og 22. januar er det generalsforsamling i selskapet. Går styret av, eller blir det kastet? Foreløpig tyder mye på at det vil bli sittende, men saken er som nevnt gjenstand for høyt politisk spill.

Vi venter også svar på innsynskravet i styreprotokollene. Erkjenner selskapet at det er omfattet av offentlighetsloven? Og ikke minst venter vi på svar fra bokettersynet og politiet. I mellomtiden fortsetter vi våre undersøkelser ...

KILDELISTE

Åpne kilder:

Jan E. Ellefsen,
Stein Haugen, tidl. daglig leder Tønsberg Parkering (TP)
Pål W Olsen, styreleder TP samt resten av styret
Øivind Jacobsen, driftsleder Bydrift
Thor Smith Stickler, kommunaldirektør
Thorleif Andreassen, eks rådmann Tønsberg
Trond Stenhaus, rådmann Tønsberg
Jørgen Fidjeland, tidligere byingeniør
Kommuneadvokat Unni Gunn Vold
Hans Kristian Hogsnes (H), eks ordfører Tønsberg
Per-Arne Olsen (Frp), ordfører Tønsberg
Ole Henrik Røine (Ap), leder kontrollutvalget
Samtlige gruppeledere i bystyret er også kontaktet
Jan Stapnes, leder Økoteamet Vestfold politidistrikt
Kjell Kjønnørød, politioverbetjent Økoteamet
Jan Mathisen, fylkesskattesjef
Robert Myhre, advokat, eks sekretariatsleder Kofa, rådgiver handelsdepartementet
Gerd Buflod, sekretariatsleder KS Innkjøp
Sven Rinstad, KioNor Anbudsservice
Stein Ness, advokat Haavind Vislie
Eva Carine Aune, seniorrådgiver i Fornyings- og administrasjonsdepartementet
Henrik Lande, sekretariatsleder Kofa
Arne Jensen, leder Offentlighetsutvalget Norsk Presseforbund
Eivind Smith, professor offentlig rett
Knut Røer, hyttesnekker
Terje Ellefsen, konkurrent Jan Ellefsen
Arnold Lauvmo, garasjesnekker hos Haugen
Jørn Evensen, leder Maskinentreprenørenes Landsforening, MEF
Elin Svendsen, journalist Østlandets Blad
Harald Wisløff, journalist ØB
Alf Magnussen, journalist Aftenposten
Anne Hafstad, Aftenposten
Siri Gedde-Dahl, Aftenposten
Paul Hellenes, rådgiver kommuneøkonomi Fylkesmannen i Vestfold
Jørn Siljeholm, korrupsjonsjeger hos Eva Joly i Norad
Peder strandmann og Tommy Lier i Strandmann og Gjørstad AS

Øvrige kilder:

Brønnøysundregistrene (rolleoversikter samt komplette regnskaper fra 1999 til 2005 på både Tønsberg Parkering (TP) og Jan E. Ellefsen)

BizWeb

Infotorg eiendomsregistret

Ukultur i Tønsberg, metoderapport til SKUP 2007

12-kommunesamarbeidets karttjeneste
Byggemapper og gravemelding kommunen
Byggemappe hyttekommunen
Politiske vedtak om etablering av TP
Vedtekter for TP
Lov og forskrift om offentlige anskaffelser
Doffin og KioNor (offentlig og privat anbudsas
Retningslinjer gaver til ansatte Tønsberg kommune
En lang rekke dokumenter knyttet til smøresak i 1999
Protokoll fra hemmelig møte i 2001 om smøresak
Nye brev knyttet til Ellefsens smørebeskyldninger av konkurrent
Forslag til anskaffelsesinstruks, protokoll bystyret 2000
Skatteetaten: Retningslinjer for utlevering av skattelisteopplysninger fra ligningskontorene
Metoderapporter Skup: ØB, Aftenposten og Adresseavisen
Anbudsdokumenter Tønsberg parkering
Kofa-sak om Ellefsen 2003
Faktura fra oppussing hytta til Haugen
Fylkesmannen i Oslo og Akershus: Innsynsklage fra Aftenposten vannverkssaken
Gamle eks. Lokalavisen Tønsberg
Hjemmelsoverdragelser
A-tekst
Avisarkiver

Vedlegg:

- Saker fra 18. november til og med 12. januar.
- En rekke ledere, kommentarer og leserbrev er ikke vedlagt.